

su mnogo manje!), nego je jedan od najranijih rituala na Zapadu uopće. Pogotovo je važno što je taj priručnik nastao ne kao prijevod nekoga latinskog rituala, već na temelju naše glagoljaške tradicije, kao kodifikacija ritualnih tekstova koji se već nekoliko stoljeća upotrebljavaju. Potrebno je isto tako podsjetiti na to da je djelovanje senjske glagoljske tiskare i kulturnoga kruga oko nje bilo organizirano i smišljeno, usmjereno na izdavanje knjižnoga repertora onim redom kako je to odgovaralo našim potrebama. Čini se da su ljudi okupljeni u senjskom krugu bili svjesni svoga nezavidnoga položaja ("zač smo rodom Hrvate a naukom latinskim priprošći", tuže se u kolofonu *Korizmenjaka*). I mi smo svakim danom sve svjesniji veličine njihova podviga.

IZVORI O ILIRSKO-UGARSKOM KOLEGIJU U BOLOGNI SAČUVANI U BOLONJSKOM NADBISKUPSKOM ARHIVU

Ivan GOLUB

U „Archivio generale arcivescovile di Bologna“ nalazi se svezak pod signaturom K-236-15 i s natpisom na korici *Collegio Illirico Ungarico*. To je jedini svezak Generalnog nadbiskupskog arhiva u Bologni koji sadrži dokumente o Ilirsko-ugarskom kolegiju što je od 1553. do 1781. postojao u Bologni.

Svezak ima dva sloja. Prvi sloj obuhvaća dokumente do ukinuća Kolegija, drugi pak dokumente o ukinuću. Tako se u prvom sloju nalazi sveščić „Visita fatta di Mons.re Ill.mo Vicario Generale nella Causa, che uerse fra il Ven: Collegio degli Vngari e Il Sig. D. Alfonso Ceroci ? ...A di 2. Settembre 1693“. U istom prvom sloju nalazi se sveščić s božnim pripiskom „In Dei Nomine Amen. Hoc est Registrum omnium Actorum, et Iurium productorum in Causa vertente inter Ill.mum D. Vincentium de Leonibus ex una, et Almum Collegium Ungaricum Bononiae ex altera coram Ill.mo Dno Auditore Generali... Die Iovis 23 Maij 1706“. Tu dolaze u prijepisu razni drevni dokumenti kao i kronologija Kolegija.

Drugi sloj nosi naslov „Transferimento del Collegio agli Stati Austriaci 1781 – 1782“. Tu se nalazi pismo kard. F. Herzana, vjernog zastupnika carevih poslova, upućeno iz Rima nadbiskupu Bologne kard. Giannettiju: „Il Canonico Turcovich che a gran mia sodisfazione gode la Protezione dell' E.V. avra l'onore di presentarle unitamente con questa il Rescritto emanato della Sacra Congregazione de Vescovi, e Regolari sull' istanza da esso promossa per la facultà di vendere i Beni, e possessioni etc situate nello Stato Pontificio, e che appartengono al Collegio Illirico-Ungarico ora trasferito per ordine della Maestà dell' Imperatore ne' Stati suoi Ereditarij. Sebbene la favorevole informazione, che l' E.V. si è degnata dare, e l'ulteriore suo carteggio colla Sacra Congregazione su tale oggetto mi assicura, ch' Ella vorrà rimuovere tutti gli ostacoli, che

per qualunque accidente potesse incontrare una tal vendita, e traslazione del prezzo, crederei però mancare al mio dovere se ringraziandola di quanto l' E.V. ha già fatto, non la supplicassi di continuare l'istessa propensione a terminare il più sollecitamente, che sia possibile quest' Affare. La Maestà dell'Imperatore lo gradirà infinitamente, et io le ne professarò la piu viva ricognoscenza uguale a quel veraco rispetto, con cui le baccio umilissimamente le mani

Di V.ra Emma Um.mo e Deu.mo Serv.re
Francesco Card.le d'Herzan

Roma 12. Gen.o 1782.

Dalje dolazi pismo kard. Zelade iz Rima od 10. prosinca 1781. nadbiskupu Bologne, također o prijenosu dobara kolegija, pa zatim pismo istoga istomu od 14. prosinca. Zanimljiv je pregled povijesti Ilirsko-ugarskog kolegija naslovljen na kard. Zeladu, s nadnevkom 22. listopada 1781.

Dirljivo je pismo kojim se zagrebački kaptol oprašta od bolonjskog nadbiskupa povodom ukinuća Kolegija. Na poledini pisma je koncept nadbiskupova odgovora Kaptolu. Posljednje što u svesku dolazi jest pismo Angela Mercatija iz Tajnog vaticanskog arhiva od 16. prosinca 1940. kojim traži podatke o prodaji dobara Ilirsko-ugarskog zavoda u Bologni.

GRČKI KODEKS HOMILIJA GRGURA NAZIJANSKOGA I TURSKE KODEKS MUSLIMANSKIH SVETIH TEKSTOVA – VLASNIŠTVO I DAR IVANA PAŠTRIĆA

Ivan GOLUB

Ivan Paštrić (1636–1708), filolog, teolog, bio je izuzetan bibliofil (1). Kao „hebrejski pisac“ Vatikanske biblioteke skrbio je rijetke i vrijedne knjige i kodekse za čuvenu knjižnicu. I sam je za se nabavljao rukopisne raritete koje je već za života poklanjao u prave ruke. Tako je svojedobno kupio rukopisni ilirski ćirilski misal i poklonio ga G. Chr. Geotzeu (2).

---

1) Biografiju i bibliografiju Ivana Paštrića vidi: IVAN GOLUB, Ivan Paštrić, Prinosi za životopis, Poljički zbornik I, Zagreb 1968, str. 205 – 230; IVAN GOLUB, L'Arcade Giovanni Pastrizio – Ivan Paštrić (1636–1708), Atti e memorie dell' Arcadia, Serie 3, Volume VII, Fascicolo 1, Roma 1977, str. 85 – 98.

2) SCHUTZ, J., Das Handschriftliche Missale Illyricum Cyrillicum Lipsiense, Wiesbaden 1963; GOLUB, Ivan Paštrić, str. 219.